

Sygn. akt II UK 319/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. Ł. prowadzącego firmę Ogólnobudowlaną M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W. z udziałem zainteresowanych: P.C., K. G. o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20 sierpnia 2019 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 marca 2018 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację (pkt III) M. Ł. prowadzącego działalność gospodarczą jako Firma Ogólnobudowlana M. (płatnik), od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 27 listopada 2015 r., którym oddalono odwołanie płatnika od trzech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. z dnia 16 lutego 2015 r., którymi stwierdzono, że zainteresowani P. C., M. D. i K. G. jako zleceniobiorcy u płatnika składek, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach

wskazanych w decyzjach. Sąd drugiej instancji umorzył postępowanie apelacyjne w zakresie udziału w nim zainteresowanego M. D. (pkt II). W ocenie Sądu Apelacyjnego, wykonywanych przez zainteresowanych w ramach umów cywilnoprawnych czynności w postaci robót malarskich, murarskich i remontowo – budowlanych, nie można było uznać za przejaw realizacji dzieła rozumianego jako określony rezultat o indywidualnym charakterze. Celem umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego w niej rezultatu, a nie czynności, które przy zachowaniu należytej staranności mają do niego doprowadzić. W konkluzji Sąd Apelacyjny uznał, że strony wiązały umowy o świadczenie usług, zatem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej „ustawa systemowa”) zainteresowani podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego, w zakresie pkt III (oddalenie apelacji), zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik płatnika składek zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie - art. 750 k.c., polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu do stanu faktycznego w sprawie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że umowy zawarte przez odwołującego się i zainteresowanych były nienazwanymi umowami o świadczenie usług, a nie umowami o dzieło; art. 627 w związku z art. 628 § 1 k.c., przez przyjęcie, że sposób wykonywania dzieła opisany w umowach i ustaleniach stron dyskwalifikuje zawarte umowy jako umowy o dzieło oraz, że w chwili zawierania umów o dzieło strony nie oznaczyły dzieła, nie określając rezultatu, który musi zostać osiągnięty; art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 w związku z art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej, polegające na uznaniu, że powyższe przepisy uprawniają ZUS do przeprowadzania prawnej kwalifikacji umów zawieranych przez podmioty trzecie z punktu widzenia ustawy systemowej, art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez przyjęcie, że normy zawarte w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w art. 86 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy systemowej, w braku wyraźniej delegacji w tym zakresie w ich treści, nadają ZUS kompetencje do prawidłowego kwalifikowania umów zawartych przez podmioty trzecie poprzez orzekanie o istnieniu między ich

stronami określonych stosunków prawnych; oraz naruszeniem art. 1 i art. 2 § 1 w związku z art. 189 k.p.c., przez przyjęcie, że prawna kwalifikacja umów, sprowadzająca się do ustalenia istnienia stosunku cywilnoprawnego może odbywać się w postępowaniu administracyjno - prawnym z pominięciem cywilno - prawnego toku postępowania.

W oparciu o te zarzuty pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości (tak w skardze) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego w W. i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na zaistnienie istotnego zagadnienia prawnego – „sprowadzającego się do ustalenia czy ZUS, w świetle braku wyraźnego umocowania w art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 86 ust. 1 oraz ust 23 pkt 1 i 2 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy systemowej przy uwzględnieniu treści art. 7 i art. 87 Konstytucji jest upoważniony do orzekania o istnieniu określonego stosunku cywilno – prawnego leżącego u podstaw stosunku ubezpieczenia społecznego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest uzasadniony. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje

się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841).

W ocenie Sądu Najwyższego pełnomocnik płatnika składek nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym organ rentowy może - bez względu na nazwę umowy i jej postanowienia wskazujące na charakter stosunku prawnego, którym strony zamierzały się poddać - ustalić jej rzeczywisty charakter i istniejący tytuł ubezpieczenia. Ustalenie przez ZUS, że między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu za wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom nazwanym, zdefiniowanym w art. 734 i 758 k.c. lub właściwych umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, nakazuje zaś wydanie przez ten organ decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy systemowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 1 lutego 2017 r., I UK 81/16, LEX nr 2242159; z dnia 10 stycznia 2017 r., II UK 518/15, LEX nr 2209108 i z dnia 13 stycznia 2016 r., III UK 53/15, LEX nr 1984624).

W tym kontekście chybiony jest pogląd skarżącego, jakoby kwalifikacja umów cywilnoprawnych nie mogła być dokonywana w postępowaniu administracyjnym i wymagała wystąpienia ze stosownym roszczeniem opartym na podstawie art. 189 k.p.c.

Niezrozumiałe jest też stanowisko skarżącego, sugerujące, że korzystanie przez organ rentowy z jego ustawowych uprawnień narusza art. 7 w związku z art. 87 Konstytucji RP, skoro pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, drugi

natomiast określa hierarchię źródeł powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej, wymieniając wśród nich właśnie ustawy, a takim aktem prawnym jest niewątpliwie ustawa systemowa.

Tak też uznał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 marca 2019 r., II UK 554/17 (LEX nr 2638582), wydanym w sprawie między tymi samymi stronami (odwołującym się płatnikiem składek i organem rentowym), w podobnym stanie faktycznym.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego zgodnie z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).